

Republika e Kosovës • Republika Kosovo • Republic of Kosovo
Institucioni i Avokatit të Popullit • Institucija Ombudsmana • Ombudsperson Institution

**IZVEŠTAJ SA PREPORUKAMA
NACIONALNOG MEHANIZMA ZA PREVENCIJU TORTURE
U VEZI SA POSETOM PRITVORNOM CENTRU U MITROVICI**

Za: **G. Abelard Tahiri, ministar**
Ministarstvo pravde

G. Uran Ismaili, ministar
Ministarstvo zdravlja

G. Nehat Thaqi, generalni direktor
Korektivna služba Kosova

G. Milazim Gjocaj, generalni direktor za zdravstvo u zatvorima,
Ministarstvo zdravstva

G. Benasim Medić, direktor
Pritvorni centar u Mitrovici

Priština, 28. jun 2019. godine

UVOD

U skladu sa članom 135. stav 3. Ustava Republike Kosovo, i članom 17. Zakona o Ombudsmanu br. 05/L-019, Nacionalni mehanizam za prevenciju torture u okviru Institucije Ombudsmana posetio je Pritvorni centar u Mitrovici.

Nacionalni mehanizam za prevenciju torture (u daljem tekstu „NMPT“) u okviru Ombudsmana, na osnovu člana 17. Zakona br. 05/L-019 o Ombudsmanu, može posetiti, u bilo koje vreme i bez najave, sva mesta u kojima se drže lica koja su lišena slobode, uključujući policijske stanice, pritvorne centre, zatvore, mesta u kojima se drže stranci koji su lišeni slobode, čiji je boravak u Republici Kosovo u suprotnosti sa važećim zakonima i koji su predmet prinudnog povratka iz Republike Kosovo, kao i psihijatrijske institucije i institucije socijalne zaštite.

Na osnovu ovog mandata, NMPT je 12. marta 2019. godine, posetio Pritvorni centar u Mitrovici (u daljem tekstu „PCM“).

Cilj ove posete bio je praćenje poštovanja ljudskih prava za zatvorenike koji su smešteni u PCM, koja su garantovana Ustavom Republike Kosovo, primenjivim zakonima u Republici Kosovo, kao i međunarodnim standardima za zaštitu prava lica lišenih slobode.

U PCM se primaju pritvorenici i osuđenici kažnjeni kaznama ispod 20 godina, zatvorenici su različitih nacionalnosti i smešteni su na dva sprata.¹ Prema upravi PCM-a, kapacitet ovog centra je za 77 lica. Za vreme kada je NMPT posetio PCM, bilo je smešteno 10 pritvorenika i 37 osuđenika.

Tokom posete je razmatrano i pitanje prijernih procedura, upoznavanje zatvorenika sa njihovim pravima, tretmanom, uslovima smeštaja, režimom, zdravstvenom zaštitom, odnosima između zatvorenika, kontaktima sa spoljnim svetom, procedurama podnošenja žalbi i disciplinskim merama, koja im se mogu izricati u skladu sa Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija (ZIKS), kao i načinom njihovog izvršenja.

Sastav grupe za praćenje

1. Tim za praćenje je bio u sledećem sastavu:

- Zamenica Ombudsmana
- Direktorka NMPT-a
- Visoki pravni savetnik za prevenciju torture
- Pravna savetnica za prevenciju torture
- Savetnica - lekar
- Savetnica - psiholog
- Savetnik - socijalni radnik.

¹ Podaci sa zvanične internet stranice Korektivne službe Kosova, na: <https://shkk.rks-gov.net/institucionet-single/2236..>

Saradnja sa NMPT-om tokom posete

2. Tokom posete koju je NMPT realizovao u PCM, osoblje korektivne službe i osoblje Odeljenja za zdravstvo u zatvorima (u daljem tekstu OZZ), pružili su timu za praćenje punu saradnju. Tim je, bez odlaganja, imao pristup svim posećenim mestima. Timu su obezbeđene sve neophodne informacije za obavljanje svoje dužnosti i, u skladu sa Zakonom o Ombudsmanu, koristio je fotoaparatus bez nikakvog ometanja od strane organa PCM-a.

Fizičko zlostavljanje

3. Tokom posete u PCM, NMPT nije primio žalbe za fizičko zlostavljanje ili za prekomernu upotrebu fizičke sile od strane korektivnih službenika. NMPT je primetio da je interaktivna komunikacija između korektivnih službenika i zatvorenika na zadovoljavajućom nivou.

Žalba protiv načina obavljanja ličnog pretresa

4. Međutim, NMPT utvrđuje da je Ombudsman, 21. marta 2019. godine, primio žalbu zatvorenika I.M. koji se žali na postupke korektivnog službenika prilikom ličnog pretresa, koji je izvršen nad njim 20. marta 2019. godine. Prema tvrdnjama žalioaca, korektivni službenici su od njega tražili da se skine u potpunosti u kupatilu, u prisustvu 4-5 službenika i dvoje drugih lica, koja su smeštena u istoj ćeliji. Zatvorenik je tvrdio da je to za njega bila posebno neugodna i ponižavajuća situacija tokom ličnog pretresa, kada je od njega zatraženo da sedi, da kašlje i da se kreće levo i desno.²
5. NMPT smatra da se svi slični pretresi trebaju obaviti isključivo u skladu sa članom 35. stav 1. ZIKS-a, koji izričito navodi: „*Način pretresa osuđenog lica ne sme da narušava njegovo dostojanstvo. Invazivnost pretresa osuđenog lica tokom pretresa treba da bude proporcionalna njegovoj svrhi, kao što je propisano ovim članom.*”
6. Zatim, član 35. stav 6. ZIKS-a utvrđuje da se pretres golog tela zatvorenika obavlja od strane dvoje (2) korektivnih službenika istog pola kao osuđeno lice i u posebnoj prostoriji, bez prisustva drugih lica, nikada u prisustvu lica različitog pola od pola osuđenog lica, ne obuhvata istovremeno skidanje gornjeg i donjeg dela tela osuđenog lica.³
7. Pored ZIKS-a, i međunarodni pravni akti za prava zatvorenika utvrđuju obavezu nadležnih organa da tokom sličnih pretresa poštuju dostojanstvo zatvorenika.⁴

Uslovi smeštaja

8. ZIKS izričito utvrđuje da osuđeno lice ima pravo na smeštaj, koji odgovara savremenim higijenskim uslovim i lokalnim klimatskim okolnostima.⁵ Dalje, zakon utvrđuje da:

² Otvoren slučaj za istragu od strane Ombudsmana, A.br. 233/2019.

³ Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, stavovi 6.1, 6.2, 6.3.

⁴ Evropska zatvorska pravila, Pravilo 15.4. Mandelina pravila, Pravila 50, 51, 52.

⁵ Zakon br. 04/L-149 o izvršenju krivičnih sankcija, član 36. stav 1.

„Prostorije u kojima osuđeno lice živi i radi, moraju da budu dovoljno prostrane, tako da svako osuđeno lice ima na raspolaganju najmanje osam (8) kvadratnih metara u jednoj ćeliji i četiri (4) kvadratnih metara za osuđenike u zajedničkim ćelijama, kao i dovoljne količine prirodnog i veštačkog svetla za rad, čitanje, grejanje i ventilaciju.”⁶ Štaviše, ovaj zakon utvrđuje da prostorije ne treba da imaju vlage, treba da imaju adekvatnu sanitarnu opremu i druga neophodna sredstva za ličnu higijenu.⁷

9. NMPT primećuje da su, generalno, uslovi smeštaja u PCM u skladu sa ZIKS-om, sa međunarodnim standardima za zaštitu prava zatvorenika i sa standardima Evropskog Komiteta za prevenciju torture (u daljem tekstu KPT).
10. Međutim, u jednom delu PCM-a, u nekoliko ćelija, uočene su oštećenja na podu. NMPT smatra da relevantni organi trebaju preduzeti mere za otklanjanje ovih nedostataka.

Hrana

11. NMPT utvrđuje da osuđenik ima pravo na odgovarajuću hranu radi očuvanja dobrog zdravlja i snage uz tri obroka dnevno, koji treba da budu raznovrsni i hranljivi. Hrana koja se daje osuđeniku treba da bude prilagođena njegovim godinama i njegovom zdravstvenom stanju, prirodi posla, godišnjem dobu i klimatskim uslovima i, koliko je god to moguće, treba da bude prilagođena njegovim verskim i kulturnim zahtevima. Dalje, zakon utvrđuje obavezu da se osuđeniku obezbedi hrana prepisana od strane lekara.⁸ Takođe, ZIKS utvrđuje pravo zatvorenika da sve vreme ima na raspolaganju pijaću vodu.⁹
12. Mandelina pravila, koja predstavljaju važan međunarodni akt o pravima zatvorenika, utvrđuju obavezu organa da zatvorenicima obezbeđuju adekvatnu hranu za njihovo zdravlje, kao i pijaću vodu sve vreme.¹⁰ U ovom aspektu, Evropska zatvorska pravila takođe utvrđuju obavezu organa da zatvorenicima obezbeđuju dijetetsku hranu, uzimajući u obzir njihove godine, njihovo fizičko stanje, religiju i prirodu njihovog posla. Hrana se treba pripremati i poslužiti u adekvatnim higijenskim uslovima, dok pijaća voda treba da bude na raspolaganju sve vreme.¹¹ NMPT nije primio žalbe od strane zatvorenika u vezi sa ovim pravima.

Režim

13. Što se tiče režima, u PCM borave 13 osuđenika koji su radno angažovani. U okviru PCM-a funkcionišu pet (5) radionice, u kojima se osuđenici mogu angažovati u radu i različitim obukama. Osuđenici imaju pravo na najmanje 2 sata dnevnog šetanja.¹² Na raspolaganju zatvorenika su i biblioteka, šetališta i fitness sala.
14. Pored angažovanja u radionici, na poslovima čišćenja i u kuhinji, tokom ovog perioda u PCM je organizovana i obuka za kontrolu agresivnosti, u kojoj je angažovano 19

⁶ Zakon br. 05/L-129 o izmenama i dopunama Zakona br. 04/L-149 o izvršenju krivičnih sankcija, član 3. stav 2.

⁷ Zakon br. 04/L-149 o izvršenju krivičnih sankcija, član 36. stav 3.

⁸ Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, član 39. stavovi 1. i 2.

⁹ Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, član 40.

¹⁰ Mandelina pravila, pravilo 22.

¹¹ Evropska zatvorska pravila, pravila 22.1 do 22.6.

¹² Prema članu 37. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija, osuđenici imaju pravo na najmanje dve šetnje.

zatvorenika. Ova obuka je podržana od strane nevladine organizacije HELP. NMPT je primetio da je PCM dobro opremljen prostorijama za organizovanje kurseva. Dok, u slučaju pritvorenika, angažovanje u radu i drugim aktivnostima je predmet dozvole od strane nadležnog suda.

Zdravstvena zaštita

15. Član 43. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija utvrđuje da osuđeno lice ima pravo na besplatnu zdravstvenu zaštitu. Osuđeno lice, kojem kazneno-popravna ustanova ne može da pruža adekvatno lečenje, šalje se u zatvorsku bolnicu, u odgovarajuću psihijatrijsku ustanovu, ili u neku drugu zdravstvenu ustanovu.¹³
16. Medicinsko osoblje PCM-a sastoji se od četiri stalna medicinskih tehničara, koji rade u smenama, lekara opšte prakse, koji radi sa punom normom i koji je na raspolaganju i na pozive, dok psihijatar radi sa pola norme.
17. Tokom posete, NMPT je obaveštena da trenutno ne postoji psiholog. Ranije, bila je angažovana jedan psiholog preko jedne NVO, ali ova NVO sada ne sprovodi aktivnosti u okviru PCM-a. NMPT je u vezi toga, nakon posete stupio u kontakt sa direktorom Departmana zdravstva u zatvorima (DZZ) koji je obestio NMPT da su procedure za angažovanje redovnog psihologu u radni odnos završene i da će izabrani kandidat početi sa radom od 1. jula. NMPT pozdravlja ovaj događaj u PCM.
18. Što se tiče infrastrukture, zdravstvena jedinica poseduje sobu u kojoj se obavljaju lekarski pregledi, intervencije, kao i stomatološki tretmani. NMPT smatra da ova prostorija nije adekvatna za pružanje lekarskih usluga i ne štiti poverljivost lekarskih usluga. Zdravstvena jedinica poseduje EKG, bocu za kiseonik, defibrilator, merač krvnog pritiska, potrošni materijal i šok terapiju.
19. Ostale zdravstvene usluge se pružaju od strane najbližeg centra porodične medicine i regionalnih bolnica. Pored toga, zdravstvena jedinica poseduje sve relevantne medicinske protokole. NMPT nije primila žalbe po pitanju poštovanja prava na adekvatnu zdravstvenu zaštitu.

Značaj lekarskih pregleda novoprimljenih zatvorenika

20. KPT i ostali međunarodni pravni akti kontinuirano ističu značaj lekarskog pregleda novoprimljenih zatvorenika, posebno u institucijama koje predstavljaju pristupne tačke u zatvorskom sistemu. Sličan pregled je od suštinskog značaja, posebno radi sprečavanja samoubistava i širenja zaraznih bolesti (kao što je tuberkuloza, hepatitis B/C, HIV).
21. Prema KPT-u, zatvorske medicinske usluge mogu da daju značajan doprinos u sprečavanju fizičkog zlostavljanja, tokom perioda odmah nakon lišenja slobode, znači, u periodu kada su lica zadržana od strane agencija za sprovođenje zakona, kroz sistematski i blagovremeni upisa povreda i kada je to pogodno, kroz osiguranje informacija za relevantne organe.¹⁴

¹³ Zakon br. 04/L-149 o izvršenju krivičnih sankcija, član 43. stav 2.

¹⁴ Evropski komitet za prevenciju torture, 26. Konačni izveštaj, stav 72. na: <https://rm.coe.int/168070d0c8..>

22. Zakon o izvršenju krivičnih sankcija¹⁵ i Standardne operativne procedure¹⁶ OZZ-a utvrđuju obavezu da se novoprimljeni zatvorenik podvrgne lekarskom pregledu u roku od 24 sata, od trenutka prijema.
23. Slične obaveze su utvrđena i međunarodnim aktima za zaštitu prava zatvorenika, kao što su: Mendelina pravila¹⁷, Evropska zatvorska pravila¹⁸ i Pravila Ujedinjenih Nacija za zaštitu maloletnika lišenih slobode.¹⁹
24. Na osnovu tvrdnji zatvorenika i relevantne lekarske dokumentacije, pregled novoprimljenih zatvorenika se vrši u roku od 24 sati, od trenutka dolaska u PCM.

Poverljivost medicinskih usluga

25. Poverljivost medicinskih usluga se predviđa Standardnim operativnim procedurama²⁰, koje su usvojene od strane Ministarstva zdravstva, Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija²¹, sa standardima KPT-a,²² kao i međunarodnim aktima, kao što su: Mandelina pravila²³ i Pravila Ujedinjenih Nacija za zaštitu maloletnika lišenih slobode.²⁴
26. Štaviše, i standardi KPT-a takođe utvrđuju da svi lekarski pregledi zatvorenika treba da se vrše tako da se ne vide i ne čuju od strane korektivnih službenika, osim u slučajevima kada lekar zahteva nešto tako.
27. Takođe, član 25. stav 3. Administrativnog uputstva o kućnom redu u korektivnim institucijama, izričito određuje: „*Lekar vrši lekarski pregled pod uslovima lekarske poverljivosti i etičkim profesionalnim normama*“.
28. Na osnovu informacija osoblja zdravstvene službe i intervju sa zatvorenicima, zdravstvene usluge se, generalno, pružaju bez prisustva korektivnih službenika.

Ostala pitanja

29. Tokom posete u PCM, NMPT je primio i zabrinutost socijalnih radnika (dva socijalna radnika angažovana u PCM) oko službene dokumentacije, koju treba dostaviti licima lišenih slobode, koji pripadaju dveju etničkim pripadnostima. S obzirom da im

¹⁵ Zakon br. 04/L-149 o izvršenju krivičnih sankcija, član 31.

¹⁶ Standardne operativne procedure, tačka 1. Vidi na: <https://msh.rks-gov.net/wp-content/uploads/2013/11/1.-Praktikat-Standarde-te-Veprimit-n%C3%AB-DShB.pdf>.

¹⁷ Mandelina pravila, pravilo 34. Vidi na https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/GA-RESOLUTION/E_ebook.pdf.

¹⁸ Savet Evrope, preporuka (2006) 2 Saveta ministara za države članice o evropskim zatvorskim pravilima, tačka 42.1. Vidi na: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016804c221d>.

¹⁹ Pravila Ujedinjenih Nacija za zaštitu maloletnika lišenih slobode, tačka 27, na: https://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/res45_113.pdf.

²⁰ Standardne operativne procedure, tačka 11. Vidi na: <https://msh.rks-gov.net/wp-content/uploads/2013/11/1.-Praktikat-Standarde-te-Veprimit-n%C3%AB-DShB.pdf>.

²¹ Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, član 49.

²² Standardi KPT-a, objavljeni 2018. godine, stavovi 50 i 51. Za više detalja vidi na: <https://rm.coe.int/16806ce943>.

²³ Mandelina pravila, pravilo 26, tačka 2, na: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/GA-RESOLUTION/E_ebook.pdf.

²⁴ Pravila Ujedinjenih Nacija za zaštitu maloletnika lišenih slobode, tačka A, pravilo 19, na: https://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/res45_113.pdf.

dokumentacija stiže na jednom jeziku, njihov službeni prevod bez profesionalnog prevodioca je težak.

30. NMPT smatra da nadležni organi da imaju u obzir zakonsku obavezu da se ove usluge pružaju na službenim jezicima u zemlji, kao što je utvrđeno Ustavom i relevantnim zakonodavstvom koje uređuje ovo pitanje.

Disciplinske mere

31. U skladu sa važećim zakonodavstvom, disciplinske kazne koje se mogu izricati osuđenima su: ukor, ukidanje dodeljenih privilegija, nalog za nadoknadu štete i pritvor u samici.²⁵ Dok, u slučaju pritvorenika se mogu izricati sledeće kazne: ograničenje ili zabrana poseta ili prepiske, osim kontakta sa braniocem, sa Ombudsmanom i diplomatskim misijama. Tokom posete u PCM nije bilo zatvorenika kažnjenih disciplinskom merom u samici.
32. NMPT je obavešten da medicinska služba ne učestvuje u donošenju odluke u vezi sa sposobnošću pritvorenika ili osuđenika, radi izbora sa disciplinskom merom samice. NMPT smatra da je medicinskom osoblju jasna njegova uloga u ovom aspektu. Učešće lekara u odlučivanju, koji je u stvari lekar pritvorenog ili kažnjenog lica, minirao bi odnose lekar-pacijent, osim ukoliko se ova mera preduzima iz medicinskih razloga.²⁶
33. NMPT je u ranijim izveštajima izrazio zabrinutost zbog činjenice da važeće zakonodavstvo²⁷ propisuje da, pre nego što zatvorenik bude smešten u samici, direktor korektivne institucije treba da zahteva pismeno mišljenje lekara, koje dokazuje da je osuđenik u dobrom zdravstvenom fizičkom i psihičkom stanju za podvrgavanje disciplinske mere samice. NMPT pozdravlja ukidanje ove odredbe iz nacarta Zakona o izvršenju krivičnih sankcija, koji se očekuje da će biti izglasan u Skupštini Republike Kosovo. NMPT će nastaviti da prati situaciju po pitanju razmatranja u Skupštini pomenutog nacarta zakona.

Kontakt sa spoljnim svetom

34. Važeće zakonodavstvo²⁸, u slučaju osuđenih lica, utvrđuje da osuđeni zatvorenici imaju pravo na prepisku (koji podležu određenim izuzecima), imaju pravo na jednu posetu mesečno, koja traje najmanje jedan sat, kao i jednu posetu od strane njihove dece i supružnika, najmanje jednom u 3 meseca, koja traje najmanje tri sata. Pored toga, oni imaju pravo na telefonske pozive.
35. U vezi sa telefonskim pozivima, Administrativno uputstvo o kućnom redu u korektivnim institucijama²⁹ utvrđuje da osuđenik ima pravo na telefonske razgovore sa članovima uže

²⁵ Stavovi od 101. do 113. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija.

²⁶ Evropski komitet za sprečavanje torture, u izveštaju o poseti Kosovu 2015. godine, je zatražio od relevantnih organa da se prekine praksa da se od lekara traži potvrda da je pritvorenik ili osuđenik u stanju da se izbori sa merom.

²⁷ Član 107. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija i član 76. Administrativnog uputstva o kućnom redu u korektivnim institucijama.

²⁸ Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, članovi 62-65.

²⁹ Administrativno uputstvo o kućnom redu u korektivnim institucijama, član 54.

porodice i drugim licima. Prema ovom uputstvu, telefonski razgovor osuđenika i pritvorenika ne može biti duži od 15 (petnaest) minuta.

36. Osuđeniku u osnovnom režimu se može dozvoliti jedan telefonski poziv tokom nedelje, koji traje 15 (petnaest) minuta, dok osuđenima u naprednom režimu mogu se dozvoliti dva telefonska poziva, koji traju 15 (petnaest) minuta.
37. U slučaju pritvorenika, član 200. Zakonika o krivičnom postupku Kosova utvrđuje da pritvorenici mogu da prime posete „u skladu sa pravilima kućnog reda pritvorske ustanove“, na odobrenja suda za prethodni postupak i pod njegovim nadzorom. Dalje, zakonik utvrđuje da se prepiska i druge posete podležu odluci sudije u prethodnom postupku. Na osnovu intervjua sa pritvorenima, proizilazi da se njima omogućuju dve posete mesečno, na odobrenje suda, i jedna dodatna poseta od strane uprave, na osnovu zahteva podnesenog od strane pritvorenika, pod određenim okolnostima.
38. Ombudsman ili njegovi predstavnici mogu da posete pritvorenike i da razgovaraju sa njima bez prethodnog obaveštenja i bez nadzora sudije u prethodnom postupku, pojedinačnog sudije ili predsednika sudskog veća ili drugih lica imenovanih od strane sličnog sudije. Pisma pritvorenika prosleđena Instituciji Ombudsmana ne mogu se kontrolisati. Ombudsman i njegovi predstavnici mogu da komuniciraju usmeno ili pismeno na poverljiv način sa pritvorenima. Takođe, osuđenici se mogu obratiti NMPT-u Ombudsmana i putem telefona.
39. U slučaju stranih državljana, njima se pruža mogućnost da, pismeno ili usmeno, kontaktiraju sa diplomatskim predstavništvom, ili relevantnom državnom kancelarijom, čije državljanstvo ima on/ona.³⁰ NMPT nije primio žalbe po pitanju poštovanja gore navedenih prava.

Prostorije u kojima se primaju posete

40. Tokom posete, NMPT je posetio i prostorije PCM-a u kojima se primaju porodične posete. Uslovi u ovim prostorijama ostaju na zadovoljavajućom nivou i ne postoje barijere koje bi ometale direktan kontakt između članova porodica i zatvorenika. Takođe, soba u kojoj se realizuju slobodne posete je u dobrom stanju, uključujući i toalete i drugu relevantnu opremu.

Incidenti između zatvorenika

41. Prema upravi, tokom ove godine bilo je retkih slučajeva incidenata između zatvorenika, koji nisu bili ozbiljni incidenti. NMPT je primetio da su ovi incidenti evidentirani u relevantnim administrativnim i medicinskim formularima.

Postupak podnošenja žalbi

42. Delotvoran sistem podnošenja žalbi je osnovna garancija protiv zloupotreba u zatvorima i pritvornim centrima. Lica smeštena u ovim centrima treba da imaju mogućnosti za podnošenje žalbe u okviru zatvora, ili u okviru pritvornog centra gde su smeštena kako bi se na poverljiv način omogućio pristup kod odgovarajućeg autoriteta.

³⁰ Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, član 33. stav 1.

43. Član 91. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija detaljno utvrđuje postupak, prema kojem pritvorenici i osuđenici mogu da se obrate žalbom ili pritužbom direktoru jedne određene institucije Korektivne službe Kosova. Postupkom su obuhvaćeni i rokovi za odgovor od strane direktora i mogućnost da se žalba uputi drugom organu, koji je u ovom slučaju Generalna direkcija Korektivne službe i Ministarstvo pravde.³¹
44. NMPT je primetio da su na raspolaganju zatvorenika u PCM i kutije za žalbe koje su postavljene od strane Korektivne službe Kosova, kutije za žalbe postavljene od strane OZZ-a i kutije za žalbe postavljene od strane Ombudsmana (IO). Kutije za žalbe postavljene od strane Institucije Ombudsmana mogu se otvoriti samo od strane osoblja ove institucije, što za podnosiocima žalbi predstavlja poverljivost prilikom podnošenja žalbe. NMPT nije primio žalbe po pitanju poštovanja ovog prava.

Na osnovu nalaza i konstatacija utvrđenih tokom posete, u skladu sa članom 135. stav 3. Ustava Republike Kosovo i članom 16. stav 4. Zakona 05/L019 o Ombudsmanu, Ombudsman preporučuje

Ministarstvu pravde:

- 1. Da se renoviraju oštećeni podovi u ćelijama, po potrebi.**
- 2. Da se u PCM osigura profesionalni prevod na službenim jezicima Republike Kosovo.**

U skladu sa članom 132. stav 3. Ustava Republike Kosovo („*Bilo koji organ ili institucija, koja sprovodi legitimnu vlast u Republici Kosovo je dužna da odgovori na zahteve Ombudsmana i da mu/njoj predstavi sva dokumenta i informacije koje su od njega zatražena u skladu sa zakonom*“) i članom 28. Zakona br. 05/L-019 o Ombudsmanu („*Autoritetima, kojima je Ombudsman uputio preporuku, zahtev ili predlog za preduzimanje konkretnih mera, uključujući i disciplinske mere, treba da odgovore u roku od trideset (30) dana. Odgovor treba da sadrži razloge u pisanoj formi o preduzetim radnjama u vezi navedenog pitanja*“), ljubazno Vas molimo da nas informišete o radnjama koje ćete preduzeti u vezi sa ovim pitanjem.

S poštovanjem,

Hilmi Jashari

Ombudsman

³¹ Član 91. stav 4. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija određuje: „Na podnetu pritužbu, direktor korektivne institucije će odgovoriti u roku od petnaest (15) dana, dok će Centralna kancelarija korektivne službe odgovoriti u roku od trideset (30) dana. Na pritužbu podnetu u pisanoj formi daje se odgovor u pisanoj formi“.